

ОРГАНІЗАЦІЙНО-ЕКОНОМІЧНИЙ МЕХАНІЗМ ФОРМУВАННЯ І ФУНКЦІОНУВАННЯ РИНКУ ЕКОЛОГІЧНИХ ІННОВАЦІЙ

Бондаренко С.А.

Визначено сутність організаційно-економічного механізму формування і функціонування ринку екологічних інновацій, як частини загальної системи управління економікою, що має за мету узгодження екологічних та економічних інтересів суспільства на різних рівнях. Висвітлено інструменти організаційно-економічного механізму формування і функціонування ринку екологічних інновацій, основними з яких є виявлення і чітка диференціація екологічних інтересів (загальнонаціональних, регіональних, локальних й особистих) та система стимулюючого впливу на усіх учасників.

Постановка проблеми. Для України, яка є активним учасником глобальної системи світового господарства, важливим є напрямок підвищення конкурентоспроможності завдяки активнішому впровадженню на національному рівні екологічних інновацій. Впровадження екологічних інновацій сприяє розвитку і розширенню ринку екологічних товарів і послуг. Особливістю вирішення екологічних проблем у рамках інноваційного підходу є комплексність, під якою мається на увазі цілеспрямоване якісне відновлення не тільки техніко-технологічної основи виробництва, але і його організаційних принципів і маркетингових прийомів [4]. Крім того, це сприяє науково-технічному прогресу і цілком відповідає вимогам поточного етапу переходу економіки до сталого екологічно безпечного розвитку. Проте на сьогодні в Україні не сформовано повноцінний ринок екоінновацій.

Врахувати зазначені аспекти дозволяє система державного стимулювання інноваційних розробок в природокористуванні, запровадження якої потребує виділення основних проблемних аспектів ринку екоінновацій, розробки наукових засад, формування теоретичного базису та відповідного методичного забезпечення щодо організаційно-економічних механізмів формування і функціонування ринку екологічних інновацій, на що спрямована дана стаття.

Аналіз досягнень та публікацій по темі дослідження. Наукові дослідження щодо формування, функціонування і забезпечення ринку екологічних інновацій знаходяться на початковій стадії.

Ринкова економіка довела свою недосконалість за результатами сформованих відноси «суспільство-природа». Наявність проблеми вичерпності ресурсів, надмірного антропогенного навантаження на навколишнє середовище підкреслюється в наукових роботах таких дослідників, як В. Вернадський, Д. Медоуз, К. Папенів та ін. Проблемам

екологізації ринку у своїх працях приділили увагу ряд авторів: Н. Андрєєва, І. Должанський, С. Ілляшенко, Н. Пахомова, О. Прокопенко, О. Родіонов [1, 5, 7, 9, 10, 11] та ін.

Для екологічної політики в Україні характерна централізація на державному рівні. Це є наслідком того, що суспільство та держава не поділяють відповідальності за погіршення стану довкілля, скорочення тривалості життя та погіршення здоров'я населення. Проблемним питанням екологічної політики присвячені праці таких дослідників, як В. Базилевича, Л. Вергун, Н. Ковальнової та ін.

Дослідження проблем розвитку екологічної спрямованості інноваційної діяльності належить Л. Мельнику, В. Божковій, О. Прокопенко та ін. На думку вчених, інновації, в тому числі і екологічні, сприяють посиленню конкурентоспроможності підприємств-виробників, які виводять на ринок нові екологічні продукти. При цьому доведено, що продуктивні і технологічні інновації сприяють завойовуванню й утримуванию частину ринку, збільшуючи прибутковість на цих ринках.

Найбільший внесок у дослідження екологічного ринку внесли такі автори: Н. Барбашова [2], О. Веклич [3], С. Дорогунцов [6], А. Качинський [8], Є. Хлобистов [13] та інші.

Практично не дослідженими залишилися питання оцінки ринкових перспектив екологічних інновацій на початкових етапах інноваційного циклу, формування оптимального набору інструментів комплексу просування, організаційно-економічного механізму формування і функціонування екологічного ринку.

Виділення невирішених раніше частин загальної проблеми. Процес екологізації економіки, який спирається на інноваційну платформу, має носити системний характер. Необхідно інтегрувати даний процес в ринкову економіку. Для цього важливим є формування повноцінного, реально функціонуючого ринку екологічних інновацій. Такий ринок на сьогодні в Україні не сформовано. Тому актуальності набуває виділення головних перешкод процесу формування ринку екоінновацій в Україні. Важливими для формування ринку екологічних інновацій є виявлення і чітка диференціація екологічних інтересів (загальнонаціональних, регіональних, локальних й особистих). Для підтримки екологічних інновацій необхідно поєднання різних інструментів, серед яких важлива роль відводиться не тільки економічним заходам, які створюють чіткі і стабільні цінові стимули до скорочення забруднення і споживання ресурсів, а й деяким іншим інструментам з чітким виділенням організаційно-економічних механізмів формування і функціонування ринку екологічних інновацій.

Мета і завдання статті. Мета статті полягає в обґрунтуванні теоретико-методичних положень та практичних рекомендацій щодо організаційно-економічного механізму формування і функціонування ринку екологічних інновацій.

Для досягнення мети необхідно вирішення таких завдань: визначити сутність ринку екологічних інновацій, його специфічні особливості

формування та принципи функціонування, визначити зміст, функції та структуру його організаційно-економічного механізму.

Виклад основного матеріалу дослідження. Відповідно до статті 1 законопроекту «Про екологічний ринок України» (від 25.09.2009 № 5166), екологічний ринок – це система товарно-грошових відносин, що виникають між його суб'єктами в процесі реалізації заходів із скорочення викидів та скидів, або збільшення їх поглинання, підвищення ефективності їх переробки, утилізації, знешкодження або розміщення, а також зберігання, торгівлі та використання екологічних одиниць на засадах вільної конкуренції, вільного вибору напрямів реалізації екологічних одиниць та визначення цін. Екологічний ринок – це ринок екологічних технологій, робіт, товарів, послуг, знань, екологічної інформації. В ході функціонування екологічного ринку формується економіко-екологічний попит на задоволення екологічних потреб. В останні роки на екологічному ринку спостерігаються структурні і географічні зміни. Отримують подальший розвиток традиційні сектори, до яких відносяться водопостачання, водоочищення та утилізація водних стоків (близько 40% ринку), утилізація твердих та небезпечних відходів (також до 40%), утилізація вторинних ресурсів і захист повітряного середовища. При цьому швидко розвиваються відносно нові сектори, такі як екологічний туризм, органічне землеробство, екологічне автомобілебудування, виробництво ліків, косметики та інших екологічних товарів, що потрапляють в розряд продукції інших галузей, але займають помітну частку ринку звичайних товарів.

Популярним стає екологічне житлове будівництво, що використовує природні будівельні матеріали та енергозберігаючі технології.

Впровадження інноваційних перспективних напрямків становить лише 3% в структурі світового екологічного ринку. Галузі, які бурхливо використовують екоінновації, відносяться до сегменту «чисті технології» (cleantech). Даний сектор представлений енергозберігаючими технологіями, технологіями поновлюваної енергетики, використання біопалива, енергоефективних рішень і розумних мереж, новими підходами до розвитку харчової індустрії з використанням екологічно чистих технологій і методів обробки продуктів харчування, альтернативними розробками палива у сфері транспортного сектора, управління водними ресурсами і відходами, технологіями зеленого будівництва, використання альтернативного транспорту і логістики, тощо.

Екологічні інновації – це інновації, під якими мається на увазі впровадження нової або значно поліпшеної продукції, процесу, організаційних змін або маркетингових рішень, які зменшують споживання природних ресурсів (сировини, енергії, води та земельних ресурсів) і кількість викидів шкідливих речовин протягом всього життєвого циклу.

Виділяють такі ознаки екологічних інновацій: 1) ведуть до значного скорочення або попередження негативного впливу на навколишнє середовище, навіть якщо це не є основною метою інновацій; 2)

охоплюють широку сферу, що включає різноманітну продукцію, процеси, маркетингові підходи, організації та інституції, і тому не обмежуються тільки технологічними аспектами; 3) можуть бути поступальними (відбуваються внаслідок невеликих, поступових змін у продукції та процесах), адаптивними (пов'язаними з серйозними змінами в існуючій продукції та процесах) і радикальними (заснованими на зовсім нових продуктах і процесах); 4) інновація повинна мати під собою інноваційний процес, має бути відмінною і важко копіюваною, повинна давати відчутний соціо-економіко-екологічний ефект.

Економічне зростання, ступінь вирішення нагальних екологічних ситуацій країни залежать від ефективності використання науки, технологій і ресурсів. Ринок екоінновацій – це обмін інноваційними технологіями екологічного напрямку, науково-технічними знаннями відносно раціонального природокористування і відтворення ресурсів між покупцями і продавцями.

Ринок екологічних інновацій є сегментом загального ринку інновацій. Даний ринок покликаний задовольнити попит на технологію впровадження екологічних інновацій, доведення їх до кінцевого споживача і отримання на їх основі конкретних вигод: соціальних, економічних, екологічних. Ринок екоінновацій в Україні не сформовано. Причиною даного факту є, по-перше, специфіка функціонування ринку інновацій, який також в Україні не функціонує в належному режимі.

Мета організаційно-економічного механізму формування і функціонування ринку екологічних інновацій передбачає узгодження економічних і екологічних інтересів суспільного виробництва (вертикальних: державних, регіональних, місцевих, та горизонтальних: територіальних, відомчих, на рівні зв'язків між підприємствами тощо), а також встановлення певного порядку дій для підготовки ефективного впровадження екологічних інновацій та реалізації екологічної продукції та послуг кінцевому споживачу.

Завданням організаційно-економічного механізму формування і функціонування ринку екологічних інновацій є задоволення соціо-еколого-економічних інтересів усіх учасників.

Організаційно-економічний механізм повинен відповідати наступним вимогам:

- функціонувати в межах існуючого нормативно-правового поля;
- забезпечувати надійний захист національних і регіональних інтересів у сфері гарантування природно-техногенної та екологічної безпеки;
- надавати можливість до прогнозування та своєчасного запобігання загрозам і несприятливим процесам дотримання безпеки;
- ефективно функціонувати як у звичайних, так і в надзвичайних ситуаціях;
- визначатися чіткою структурою і функціональним розмежуванням органів влади [13].

Організаційно-економічний механізм формування і функціонування

ринку екологічних інновацій можна розглядати в широкому і вузькому сенсі. У широкому сенсі – це система заходів, що стосуються гарантування мінімізації використання природних ресурсів, зниження негативного впливу на природне середовище та його поступове відтворення, що пов'язане з впровадженням енергоефективних, ресурсозберігаючих розробок, освоєння альтернативних джерел енергії та запровадження екологічно безпечних виробництв та означає наявність взаємопов'язаних організаційно-адміністративних та економічних заходів. Так, планування, розробка, введення, виконання та контроль цільових державних програм здійснюються за допомогою механізму управління мотивацією ринково-орієнтованої інноваційної діяльності. В них містяться елементи економічного впливу. Зокрема, контроль за встановленими державою нормами здійснюється адміністративними методами, але при цьому він супроводжується штрафами і субсидіями, тобто економічними впливами. У вузькому сенсі організаційно-економічний механізм включає власне економічні заходи, без адміністративного впливу. Наприклад, споживачі готові платити більше за екологічно чисті продукти, що стимулює сільськогосподарських виробників виготовляти такі продукти.

В організаційному відношенні доцільним є поділ діяльності стосовно регулювання пропозиції екологічних інновацій (наукових організацій, інноваційних суб'єктів діяльності, державних установ, тощо) на проведення заходів теоретичного і прикладного рівнів та впровадження розробок у виробництво екологічних товарів і послуг. Перший рівень передбачає стимулювання та активізацію інноваційної діяльності, розробку її смислового поля, критеріїв і параметрів її оцінки, основних засад функціонування системи моніторингу, у той час як прикладний рівень полягає у безпосередній діяльності з реалізації державної політики екологізації виробництва і стимулювання та забезпечення попиту на екологічну продукцію та послуги.

Розробка найперспективніших технологій екологічних інновацій не означає, що вони автоматично трансформуються у екологічну продукцію і самі собою потраплять на ринок. Для цього необхідно знайти та обрати оптимальні способи комерціалізації цих технологій. Потрібен процес управління для оцінювання нових технологій, підготовки їх до комерціалізації. Світова статистика свідчить, що зі 100 науково-технологічних розробок до ринку доходять 10 % тих, що дають змогу повернути з невеликим прибутком витрати на їх виробництво, і лише близько 4 % дають реально відчутний прибуток (нажаль, відсутня статистична інформація щодо технологій екологічних інновацій). Тому у всьому світі держави підтримують учених, винахідників, інноваційні структури, які розробляють та впроваджують інноваційні технології та продукцію.

Слід розуміти, що цілі політики, стосовно ринку екологічних інновацій, мають бути сформульовані (або заново проаналізовані і переглянуті – якщо вони вже визначені) з точки зору оптимального

впливу і при необхідності скориговані і переорієнтовані на рівень, який в конкретних умовах країни (регіону) може дати максимальні результати. Для цього потрібно розуміння визначальних чинників, які сприяють впровадженню екологічних інновацій в даній країні (регіону), так і що створюють ті чи інші обмеження. До таких факторів належать: 1) розмір ринку екологічних товарів і послуг, 2) досвід і знання в галузі екологічних інновацій, і 3) зрілість нормативно-правової бази, що відноситься до венчурного капіталу.

Шанси ринкових успіхів інновації можна істотно підвищити, якщо урахувати інтереси економічних контрагентів, які задіяні у процесах його розробки, виготовлення, просування на ринок, споживання.

Ринок екологічних інновацій, як і будь-який інший ринок, має свою структуру, і складається з постачальників і споживачів, взаємна узгодженість інтересів яких виражається через ціну товару або послуги.

Для впровадження екологічних інновацій на ринок важливим є оцінка взаємоузгодженості інтересів усіх контрагентів: виробників, постачальників, торговельних і збутових посередників, інвесторів, споживачів, державних і суспільних інституцій, тощо.

У результаті взаємодії інститутів розробляються механізми розв'язання екологічних проблем з метою подолання протиріч між економічним зростанням і збереженням (і навіть поліпшенням) якості довкілля і відбувається формування екологічних потреб, що потребує наявності мотивів споживання екологічної продукції.

Взаємодія інститутів і виробників екологічних товарів формує екологічну пропозицію, що передбачає наявність мотивації виробництва і просування на ринок екологічної продукції. Товаром на ринку екоінновацій виступає технологія екоінновацій. Основними споживачами технологій екоінновацій є підприємства, які впроваджуючи технології в виробництво (інноваційно-активні підприємства), поставляють на ринок екологічні товари. Сьогодні серед підприємців поширення набула стратегія копіювання.

Взаємодія споживачів і виробників на ринку екологічних інновацій сприяє узгодженню (приведення у відповідність) екологічних потреб і пропозицій (за допомогою ринкових механізмів, заходів державного регулювання і стимулювання). Сама екологічність у товарі закладається в націнку, яка так і називається «за екологічність товару». Кінцевий споживач екологічного товару має бути психологічно підготовленим до сплати такої націнки.

Крім споживачів, значний вплив на підприємство здійснюють також конкуренти. Вплив конкурентів полягає в тому, що, вдосконалюючи свої технології, вони спонукають до цього інші підприємства.

На формування підприємством ринку екологічних товарів можуть впливати й інвестори, висуваючи умови щодо екологічних проектів, які потребують інвестицій.

За сучасних умов для формування ринку екологічних інновацій необхідним є прийняття відповідних стимулюючих і регулюючих заходів

на державному рівні. Державні методи є найдієвішими з погляду можливості управління формуванням ринку технологій екологічних інновацій. Державні інститути можуть впливати на рівень споживача, підприємства, а також на мікро- та макросередовище, у якому функціонує підприємство.

Отже, управління формуванням ринку екологічних інновацій на державному рівні покликане забезпечити відтворення екологічного попиту, екологічно орієнтованої виробничої основи, людських чинників і мотивів екологізації. Суть впливу на попит полягає в тому, щоб психологічно переконати або економічно змусити споживача переходити на екологічно більш досконалу продукцію. Суть впливу на пропозицію полягає у формуванні системи мотиваційного впливу (екологічні стандарти, економічні стимули, доведення інформації про розширення екологічних потреб), що підштовхувала б виробників до переходу на випуск екологічних товарів. Суть впливу на взаємозв'язки між виробниками та споживачами полягає в екологізації проміжних ланок, що з'єднують конкретних виробників і споживачів. До форм реалізації даної стратегії належать: вплив на комунікаційні шляхи, екологізація торгових механізмів, маркетингові дослідження, розвиток інформаційних систем та ін.

Формування і функціонування ринку екоінновацій тісно пов'язане з розвитком ринку екологічних послуг, який веде до створення екологічної інфраструктури. У цій сфері вже склалося декілька самостійних напрямів, головними з яких є: виробництво екологічної техніки, приладів для контролю стану навколишнього середовища, створення зберігаючої середовища та ресурсозберігаючої техніки і технологій, розширене використання вторинних ресурсів та екологічне відтворення, екологічна освіта і виховання, а також виконання екологічних послуг.

Для підтримки екологічних інновацій використовується поєднання різних інструментів, серед яких важлива роль відводиться не тільки економічним заходам, які створюють чіткі і стабільні цінові стимули до скорочення забруднення і споживання ресурсів, а й деяким іншим інструментам, що сприяють:

- підвищенню попиту на інноваційні товари, процеси та інфраструктуру. Для цього можуть використовуватися стандарти, прив'язані до показників екологічної ефективності, «зелені» схеми державних закупівель, програми розкриття екологічно значимої інформації та програми екомаркування. Крім того, держава може прямо підтримувати компанії і споживачів за допомогою субсидій, податкових та інших стимулів, які заохочують придбання екопродукції і таким чином створюють на неї попит;

- розширенню доступу до відповідних знань та компетенцій (наприклад, за рахунок розвитку співробітництва у галузі технологій на тій чи іншій платформі і підтримки мережевої взаємодії, включаючи взаємодію між громадськістю та приватними компаніями). Важливим стає розвиток людського капіталу, без якого неможливі пошук і реалізація

інноваційних рішень, а також створення «зелених» робочих місць та формування відповідних трудових ресурсів. Тут важлива роль відводиться освіті, просвіті та програмам підготовки. У коротко- і середньостроковій перспективі недолік знань і компетенцій може стати однією з істотних перешкод до прискорення екологічних інновацій та зеленого зростання.

Крім того, важливим аспектом є формування механізму мотивації екологічно-орієнтованої інноваційної діяльності і урахування достатності мотивації для реалізації проектів інноваційного розвитку на базі екологічних інновацій.

Важливими для формування ринку екологічних інновацій є виявлення і чітка диференціація екологічних інтересів (загальнонаціональних, регіональних, локальних й особистих). Часткове уявлення про інтереси споживачів дає ставлення населення до екологічних проблем: чим вища занепокоєність споживачів екологічними проблемами, тим вищою є їх зацікавленість в екологічних інноваціях.

Інтересами споживачів екологічних інновацій є: забезпечення здоров'я; економія ресурсів (коштів) під час споживання (користування) експлуатації та утилізації; низька купівельна ціна товару; забезпечення виконання кількох функцій одним товаром; безпека споживання (експлуатації), надійність експлуатації й низькі витрати на ремонт та обслуговування; придатність до використання в конкретних умовах, зручність, простота, комфортність споживання (користування) та експлуатації; сучасність, подібність відомому товару, можливість отримання прибутків, у тому числі під час утилізації.

Інтересами виробників екологічних інновацій є: зниження екологічних зборів, платежів і штрафів; можливість розширення існуючих і завоювання нових ринків збуту; забезпечення здоров'я працівників; підвищення прибутку; зниження собівартості виробництва; безпека виробництва; підвищення статусу підприємства.

Основними суспільними й державними інтересами є: підвищення екологічної безпеки, піднесення національної економіки, забезпечення конкурентоспроможності країни, забезпечення здоров'я нації, подолання безробіття, поповнення Державного бюджету.

Проблема полягає в тому, що інновації потребують значних коштів. Окремі підприємства в основному здійснюють фінансування прикладних програм, які націлені на створення поліпшуючих інновацій.

Створення ж базисних інновацій, принципово нового продукту – надзвичайно трудомісткий процес, який вимагає значних фінансових ресурсів і затрат часу (відповідно до світового досвіду, від 3 до 7 років). Тому він і не становить інтересу для приватних інвесторів, які орієнтовані на миттєву віддачу. Для вирішення даних питань потрібен діалог науки, бізнесу і влади, потрібна консолідація зусиль [7].

Отже, вирішення проблеми фінансового забезпечення інноваційної діяльності покладається на державу, яка повинна діяти у двох напрямках: надавати пряму бюджетну підтримку та створити ефективну систему стимулювання приватних інвестицій у науково-технічну сферу. Пряма

державна підтримка має концентруватися на базисних екологічних інноваціях, на найбільш конкурентоспроможних технологіях світового рівня, які мають високий ринковий потенціал, а також на тих, які необхідні для забезпечення безпеки держави. Вона передбачає бюджетне фінансування державних цільових програм з пріоритетних напрямків розвитку науки і техніки та здійснення державного замовлення на науково-технічну продукцію. Стимулювання передбачає надання певних пільг, серед яких: відстрочка податкових зобов'язань з прибутку в частині витрат на інноваційні цілі; зменшення податку на приріст інноваційних витрат; «податкові канікули» на декілька років на прибуток, отриманий від реалізації інноваційних проектів тощо.

Однак для сфери екологічних інновацій властивий ряд ринкових і системних «провалів», які призводять до недоінвестування в наукові дослідження і розробки та, відповідно, зниження інноваційної діяльності. Тому для забезпечення стійких стимулів до екологічних інновацій потрібно підібрати адекватні інструменти екологічної політики та їх поєднання.

У світовій практиці для виправлення» що стримують економічний і соціальний розвиток країни, для забезпечення залучення інвестиційних ресурсів у сектори, у які утруднений приплив приватного капіталу, створюються й ефективно діють державні фінансові інститути розвитку, найбільшу кількість з яких становлять національні банки розвитку. Інститути розвитку – це спеціалізовані державні компанії, діяльність яких направлена на усунення нездатності ринку забезпечити ефективне розподілення обмежених ресурсів (провалів ринку), стримуючих економічний і соціальний розвиток держави [12].

– Зарубіжний досвід показує, що досить ефективною є діяльність агентств з інноваційного розвитку, яка у світі спрямована на фінансування за державної підтримки інноваційних програм, програм оновлення та модернізації засобів виробництва, кінцевою метою яких є створення високотехнологічної експортоорієнтованої продукції, у тому числі у сфері природокористування, зі створенням нових робочих місць.

Висновки.

Таким чином, перехід до сталого розвитку вимагає створення відповідних умов для формування ринку екологічних інновацій, функціонування якого має бути забезпеченим організаційно-економічними механізмами регулювання.

Основним завданням стає створення привабливих умов для діяльності інноваційних організацій та розвитку екологічно орієнтованого підприємництва. Для цього необхідна система заходів державного регулювання та підтримки, оскільки без створення платоспроможного і зацікавленого ринку збуту екологічних товарів і послуг пряме бюджетне фінансування буде малоефективним.

На даний час, в контексті передбачуваного реформування адміністративно-територіального устрою України, найбільш доцільно активний державний вплив спрямовувати за такими напрямками як

розробка і впровадження в державне управління інноваційних механізмів раціонального природокористування та охорони навколишнього середовища, серед яких:

- створення природних бюджетів територій різного рівня – місцевих, обласних, а в майбутньому можливо і державного (приміром, позитивний досвід в цьому питанні має Норвегія, Німеччина та ін.). Їхня розробка, як допоміжних до фінансових бюджетів територій, дозволяє інституціоналізувати індикатори сталого розвитку в рамках звичного бюджетного процесу;

- впровадження природоохоронних інноваційних рейтингів територій, секторів економіки, корпорацій та суб'єктів господарювання;

- активний розвиток системи незалежного екологічного аудиту, який необхідний для визначення об'єктивної економічної цінності підприємств і об'єктів нерухомості з урахуванням екологічного чинника. Причому на даний час ця позиція особливо підкреслюється іноземними інвесторами;

- використання індикаторів сталого розвитку для оцінки ефективності інноваційних програм та заходів;

- впровадження та використання моделей державно-приватного партнерства щодо стимулювання розвитку екологічно орієнтованого підприємництва;

- розвиток венчурних фондів і системи грантів для зниження інноваційних ризиків впровадження результатів НДДКР.

Література

1. Андреева Н.Н. Экологические инновации и инвестиции: сущность, системология, специфика взаимодействия и управления / Н.Н. Андреева, Е.Н. Мартынюк // Вісник Хмельницького національного університету. – 2011. – № 2. – Т. 2. – С. 207.

2. Барбашова Н. В. Екологічна безпека промислово розвинуеного регіону: правовий аспект / Донецька держ. академія управління. / Н. В. Барбашова — Донецьк : ДонДАУ, 2002. — 227с.

3. Веклич О.О. Економічні механізми екологічного регулювання в Україні / О.О. Веклич. – К., УІНСІР, 2003. – 89 с.

4. Диденко Н.И. Экономика развитие: учеб.пособие. / Н.И. Диденко: [Електронний ресурс] – Режим доступу: <http://window.edu.ru/resource/>.

5. Должанський І.З. Організація процесу формування та розвитку ринку екологічно чистих товарів. / І.З. Должанський, О.В. Белякова / Донецьк : СПД Купріянов В.С., 2009. – 235 с.

6. Дорогунцов С. Державне регулювання техногенно-екологічної безпеки в регіонах України / С. Дорогунцов, А. Федорищева // Економіка України. — 2002. — № 4. — С. 70–76.

7. Ілляшенко С.М. Менеджмент екологічних інновацій / С.М. Ілляшенко, О.В.Прокопенко. – Суми : Вид-во СумДУ, 2003. – 266 с.

8. Качинський А.Б. Екологічна безпека України: системний аналіз перспектив покращення / А.Б. Качинський — К., 2001. — 311с.

9. Пахомова Н.В. Страхование экологических рисков : отечественный и зарубежный опыт / Н.В. Пахомова. – Вестник Санкт-Петербургского университета. Сер. Экономика. – 1996. – Вып. 1. – С. 19-26.

10. Прокопенко О.В. Екологізація інноваційної діяльності: мотиваційний підхід / О.В. Прокопенко . – Суми : ВТД «Університетська книга», 2008. – С. 33.

11. Родіонов О.В. Особливості екологічного менеджменту в життєвому циклі виробів підприємств / О.В. Родіонов // Економіка. Менеджмент. Підприємництво. – 2006. – Вип. 15. – С. 178-185.

12. Солнцев О.Г. Институты развития: анализ и оценка мирового опыта / О.Г. Солнцев, М.Ю. Хромов, Р.Г. Волков [Электронный ресурс]: Режим доступа: <http://www.ecfor.ru/pdf.php?id=2009/2/01>

13. Хлобистов Є.В. Екологічна безпека трансформаційної економіки / НАН України; Рада по вивченню продуктивних сил України / [відп. ред. С.І. Дорогунцов]. — К.: Агентство "Чорнобильінтерінформ", 2004. — 334 с.

Abstracts

Bondarenko S.

Organizational-economic mechanism of formation and functioning of the market for environmental innovation

The essence of organizational-economic mechanism of formation and functioning of the market for environmental innovation, as part of the overall management of the economy, which aims to harmonize environmental and economic interests of society at different levels. Deals with the tools of organizational-economic mechanism of formation and functioning of the market for environmental innovation, the main of which is to identify and clear differentiation of environmental concerns (national, regional, local and personal) and system stimulating effect on all participants.